

«بازی ها»

مروری بر نمایشگاه شهلا حسینی در گالری اُ، مهر ماه ۱۳۹۴

علیرضا رضایی اقدم

لاجرم در پی اشیا می گردیم، قطعات
کوچک پازلی که پیش از انهدام، تصویر
کلی زندگی مان را می ساختند. در خیل انبوه
توده های خرد شده و کپه های مواد نامتعین
و درهم، قطعاتی را جدا می کنیم که روح
فرهنگ، در حول آنها نفس می کشد. از
مجسمه ی کوچک پلاستیکی، یا چرخ دنده ی

کوچک زنگ زده، تا یادداشت ها، کتاب ها و علائم علمی.
بازسازی آن جهان و فرهنگ انسانی از سرهم بندی های ساده آغاز
می شود، از کنجکاوی و بازی و هر عملی که اشیاء را از ابزاروارگی
خود خارج می کند و شأنی هنری و ذوقی بدان ها می بخشد. همچون
بدیهه سرایی کودکی که مجذوب بدهت اشیاء شده باشد، جهان را
باز معنا می کنیم. این بازسازی و معنابخشی خود مستلزم قواعدی است
که بر اشیاء اعمال می شود. اما منشأ این قواعد کجاست؟ منطق ارتباط و
نسبت های بین اشیاء از کجا ناشی می شود؟ شاید ما نتوانیم پاسخی دقیق
به این پرسش بدهیم، اما اولین کاری که — و یا بنیادی ترین عملی —
که اسمبلاژ^۱ انجام می دهد، تعلیق قواعد و نسبت های اشیاء «فعلی» و به
پرسش گرفتن نفس امکان و انحاء گوناگون سرهم بندی اشیاست. یعنی
الگوهای متنوع نظم و قاعده.

از این رو می توان اسمبلاژ را هنر وضعیت های بحرانی دانست. یعنی
زمانی که «چیزها» از منطق نمادین ماسبق آزاد شده اند، و هنرمند
الگوهای دیگری برای سرهم بندی آنها وضع می کند. زمانی که قواعد
«سخت و استوار، دود شده اند و به هوا رفته اند». چه بسا این بحران خود
را در مناسباتی کاملاً مادی و اقتصادی نشان دهد؛ فراموش نکنیم که
هنرمند پیشگام در اسمبلاژ یعنی جوزف کورنل^۲ در سال های رکود
بزرگ آمریکا، با فقر و محرومیت زندگی کرد. رد این بحران های
اجتماعی را در تاریخچه ی هنری شهلا حسینی با انقلاب و جنگ می توان
پی گرفت، هر چند که تأثیر این رویدادهای تکان دهنده در آثار او ضمنی
و با واسطه اند. در واقع مضمون حسی و انگیزه ی بی واسطه تر فرآیند
خلق آثار حسینی را می توان ترومایی روحی و حیرتی وجودی دانست.
اگر فردیت هنرمند را به مقیاس یک نسل گسترش دهیم، آثار او بیانگر
تلاشی است برای ساختن معنایی شخصی، آرام و عمیق؛ و «اتاقکی»
امن در بحبوحه ی حوادث تروماتیک تاریخ، و زیر و رو شدن های نظام

تصور کنید از زمین لرزه ای قدرتمند نجات پیدا کرده اید و تک و تنها در
میان آوار شهرتان، محله و خانه تان قدم می زنید. تا کی می توان در میان
آشوب و بی نظمی به سر برد؛ وقتی که نفس خیال پرداز و ذهن استعاره ساز
انسان لحظه ای از تصور نظم دهی و فرم سازی به ویرانه ها دست نمی کشند.

شهلا حسینی

بدون عنوان

آبرنگ و مداد روی بوم

۷۰ × ۵۰ سانتیمتر،

۱۳۹۱

Shahla Hosseini

Untitled

Watercolor and

pencil on canvas

70x50cm

2012

